

приглядатися узорам вишивки, але зовсім без свідомости, що вона оглядає. Пан Андрій здивувався, що пан доктор відіжджає, бо давніше не їхав туди. Пані Марта перша спостерегла, що розумніше буде не зупиняти; це пізнала вона з рішучости Мороновичевого обличчя.

— Ви маєте рацію! Треба маму відвідати і на дитину подивитися. Думаю, що скоро вернетесь та скажете нам дещо про малого. Він певно кохана дитина, як всі діти в тім віці.

Моронович з вдячністю поцілував руку пані Марти. Решта вечора промайнула ніби весело, тільки Реня не виявляла своїх думок і настроїв. Вона навіть була також весела і сміялася з дотепів пана Андрія. Пізно рушили обидва панове додому.

На самоті відітхнув Моронович. Різні супротивні собі голоси промовляли нараз в його душі. „Любов не робить сліпим. Навпаки, вона дуже докладно все бачить. Реня мене не любить! Яка то мука любити і не бути любленим. Прикрості від коханої особи тисячократно болять“. Якась бліда забута постать мигнула в його пам'яті. Насильно відіпхнув всі спогади від себе. „Я її люблю, не можу бути без неї. Хай буде, що хоче! Вона мене ще полюбить“. Зо слабою потіхою почав приготовлятися до від'їзду.
(Докінчення буде.)

о. Д-р Йосиф Сліпий

ГОРДОЩІ АРХІМЕДОВОГО ГОРОДА*)

Потяг заїздить на чепурну стацію. Багато туристів. В місті з давньої слави залишились свідками будівлі і святині. В середині нового міста святиня Діяни з дорійськими колюмнами. Також єпископська катедра вбудована (VII ст.) в дорійські канельовані колюмни (до 8.5 м високі) колишньої святині Мінерви. Ще нині видно навіть добре гарні округлі капітелі. Коло дверей мармурова старовинна хрестильниця, що її піддержують леви.

Напроти музей, один із найбагатіших на Сицилії. Находяться в нім речі мистецької вартости, як саркофаг Адельфії, жінки графа Валерія, статуя Венери (без голови), бюст Зевса і ін., сицилійська культура, збір монет, церковні ризи, тощо. Це все джерела, без яких історик Сицилії не може обійтися. По дорозі проходить багато людей — лица здебільша грецького типу.

В своїм описі Сицилії згадує Цицерон про Сиракузи ось так: „Що город Сиракузи найбільший з-поміж грецьких міст

*) Це один розділ із опису подорожі Автора по Сицилії, що незабаром: появиться окремою книжечкою в цілості. — Ред.

і найкращий з усіх, про це ви часто чули. Так справді є, як говорять, бо має не тільки сильне положення, але з усіх боків, і від суходолу і від моря, має прегарний вид. Має також пристані, що доходять майже до самих домів**).

Недалеко від катедри, над морем, тече джерело *Fontana Aretusa* — джерело Аретузи. Колись плила з нього солодка вода, по землетрусі 1170. р. солоня. Старий міт — як передають Овідій і Вергілій — каже, що ловчиню-німфу Аретузу переслідував божок пельопонезької ріки Альфей. Вона втікла на острів Артигію (Сиракузи), а Артеміда перемінила її в джерело; та Альфей дигнав її як воду в морі. Має це означати, що культ Артеміди Альфеї перенісся з Олімпії до Сиракуз. Поза теперішнім містом лежало старе. Там нині залишився ще грецький театр, викований в V. ст. до Хр. у скалі. Його сидження уложені амфітеатрально в 46 рядах. Спереду видно видовбані в скалі діри на опори для сцени. Це третій щодо розмірів театр (150 м в промірі) із грецьких театрів. За театром, на горі, давне кладовище — пусті каверни — печери. З самої гори, з муру чудовий вид на Сиракузи й околицю. Можна було б з приємністю прохажуватися та радіти гарним видом і споминами, якби не спека, від якої просто голова крутилася, бо згори пражить сонце, а з землі пече розпалений до гаряча мрамур Сиракузи це найгарячіше місто в Сицилії і тому там росте папірус, нераз на 10 м високий.

В холоді дерев порозідалася громада людей. Підходжу ближче, починаю розмову, це еспанські втікачі. Бідняги, аж тут їх загнала недоля.

Одна цікава річ, якої деінде не видно, т. зв. лятомія — *Latomia del Paradiso Orrecchio di Dionysio*. Це побіч театру велика щілина з давнього каменолому — 57 м довга, 21 м висока, а згодом малий отвір, що виходить до театру, звідки докладно можна було чути, що полонені, вкинені до цієї тюрми, навіть легеньким шепотом говорили. Якийсь німець, тоді, коли я там був, цілими годинами висвистував різні мельодії і любувався прегарним відгомоном. Про ці *latumiae* (λαῖς — камінь і *τρυφή* — тну) говорить і Цицерон. Жахлива тюрма — в якій гнили один на однім невільники і полонені. Зверха *Latomia del Paradiso*, бо побіч гарний сад полузневих овочів — *Ara Hierona II*. (23 м широка, 185 м довга), на якій принесли 450 волів в честь Зевса за звільнення Сиракуз від тяжкої нестерпної тиранії Тразибуля (467). Герон II. відновив лише цей жертівник (240 до Хр.). Кількасот метрів далі римський амфітеатр з часів Августа, також викований в скалі — театр трохи в занедбаній стані. За амфітеатром церква Сан Джованні з 1182. р. і катакомби.

*) *Urbem Syracusas maximam esse Graecarum, pulcherrimam omnium saepe audistis. Est. iudices, ita, ut dicitur. Nam et situ est cum munito tum ex omni aditu, vel terra vel mari, praeclaro ad aspectum, et portus habet prone in aedificatione amplexuque urbis inclusos; qui cum diversos inter se aditus habeant, in exitu coniunguntur et conflunt. Horum coniunctione pars oppidi, quae appellatur Insula, mari diiuncta angusto, ponte rursus adiungitur et continetur.*

Церква теж занедбана. З боку церкви вхід до крипти св. Маркіяна, що походить з IV. ст. Замітні, але мало збережені фрески Пресв. Тройці і св. Маркіяна. Повно румовища, бо мало господарі цікавляться тим, хоч о. д-р С. Barrera написав про це спеціальну студію. Щоб зробити образ св. Маркіяна для Підлиської Гори, хотів я конечно дістати образок св. Маркіяна, але ніде не було його.

За церквою вхід до катакомб. Впроваджує нас монах Францісканин з лямпою. Головні галерії 3 м широкі, а 2'5 м довгі. Це просто скрите підземне місто. На середині обширна каплиця. Під престолом був похований єпископ. По обох боках молитовні провадять довжезні коридорі, що перехрещуються в різних напрямках. На перший погляд видаються ті катакомби більші, ніж римські. Видно навіть, що стелі коридорів були прикрашені штукатурою. По обох боках коридорів вижолоблені каверни на тіла. З гарніших різьб і прикрас помітно, що там поховані були деякі заможніші християни. У вижолобленнях лежить ще тепер багато костей. Грунт — це вистигла вульканічна лява, суха і легка до жолоблення. Нема вогкості і тому було приємно в полудневу сиракузанську спеку проходжуватися по катакомбах і відпочити серед тихої атмосфери перших святих християн.

Християнство датується в Сиракузах від I. ст. Св. Павло задержався був там в переїзді в 61. р. три дні. Мучениками були перші єпископи Катанії, Акрагасу, Палермо, Мессинії і ін. В V. ст. єпископ Риму уважався за митрополита Сицилії, римська Церква мала там великі посілості. Звідси походить такий тісний звязок Риму з Сицилією. Багато папів це уродженці Сицилії, як Агатон (678. р.), Лев II, Стефан IV (768. р.) і ін.

Коли так думка скаче з події на подію і мчить через століття, сиракузанська земля і море промовляє до нас мовою тисячоліть. Мимохить тиснеться питання: Чим урешті ті всі туземні змагання кінчаються? Великою купою звалищ і згарищ...

Тією самою дорогою вернувся я назад до Палермо. На жаль, і коли їхав, і вертався попри Етну, все була вона закрыта димом. На стації в Палермо ждали гостинні господарі, щоб відвести мене додому.

Г. Костельник

РОЗМОВИ З ХРИСТОМ

(Продовження)

11. В темрявах.

Зорі — це небо; земля — це цілий світ; Адам згрішив, Бог з любови обіцяв йому Спасителя; і коли настала „повня часу“, Син Божий стався чоловіком, щоб спасти людський рід.

Господи Ісусе, в якому ясному світлі бачили Тебе наші предки — тому що не бачили темряви дійсного всесвіту і дійсної темряви вічності! Куди тільки кинули оком на світ, всюди бачили оправдання для Тебе.